

Socialministeriets vejledning nr. 40 af 11. maj 2011.

Uddrag vedrørende valg til ældreråd:

4. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at ældrerådet etableres. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at oprette flere ældreråd, hvis der – f.eks. på grund af kommunens størrelse - lokalt skønnes at være behov for det. Der kan eksempelvis oprettes et ældreråd i hvert af kommunens afstemningsområder.

Hvis der etableres flere ældreråd i kommunen, er alle ældreråd sideordnede i relation til kommunalbestyrelsen.

Direkte valg

6. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der afholdes valg til ældrerådet, og fastsætter i samarbejde med ældrerådet regler for valgets afholdelse.

Medlemmerne af ældrerådet skal vælges ved direkte valg. Ældrerådet kan ikke etableres på andre måder, som f.eks. ved listevalg. Direkte valg medfører, at ældrerådsmedlemmer skal vælges som enkeltpersoner, og ikke som repræsentanter for politiske partier, interesseorganisationer mv. Stemmesedler til ældrerådvalg må således ikke indeholde reference til politiske partier, interesseorganisationer mv. Stemmesedler må derfor ikke udarbejdes således, at det samtidigt eller alternativt er muligt at stemme på organisationer. Kravet om direkte valg forhindrer, at der på forhånd reserveres pladser i ældrerådet til et antal personer, som repræsenterer særlige interessegrupper mv.

Ved valg til ældrerådet er det alene de afgivne stemmer til hver enkelt kandidat, der er afgørende for, hvem der vælges som medlemmer og evt. stedfortrædere til rådene. Hvis ældrerådet f.eks. skal bestå af fem medlemmer, vil det således alene være de fem opstillede, der får flest stemmer, der er valgt.

Kommunalbestyrelsen og ældrerådet kan beslutte at følge den opdeling i afstemningsområder, som anvendes i forbindelse med kommunalvalget, og, hvis det findes lokalt hensigtsmæssigt, fastsætte retningslinjer, der sikrer, at de forskellige afstemningsområder, f.eks. øer, bliver repræsenteret i ældrerådet med medlemmer og evt. stedfortrædere. Kommunalbestyrelsen og ældrerådet kan desuden fastsætte lokale regler, der sikrer, at de forskellige sogne i afstemningsområderne bliver repræsenteret i ældrerådene. Hensynet til repræsentation med geografisk spredning må ikke være begrundet i et ønske om at tilgodese enkelte interessegruppers og foreningers repræsentation. Valghandlingen i det enkelte afstemningsområde skal fortsat ske via direkte valg.

Personkredsen

7. Alle personer, der har fast bopæl i kommunen, og som er fyldt 60 år på valgdagen, kan stemme til valget og vælges til ældrerådet. Der kan ikke fastsættes en øvre grænse for antallet af kandidater. Personer, der kan stemme til ældrerådvalg, har hver én stemme.

Sammensætning

8. Ældrerådet skal bestå af mindst 5 medlemmer, og for at sikre størst mulig kontinuitet i arbejdet kan der vælges et antal stedfortrædere. Antallet af eventuelle stedfortrædere kan ikke overstige antallet af medlemmer.

Procedurer i forbindelse med valget

9. Der skal afholdes valg mindst hvert fjerde år. Kommunalbestyrelsen skal informere om et forestående valg. Udarbejdelse af information, der forudsættes at være neutral, kan ske i samarbejde med ældrerådet.

Kommunalbestyrelsen og ældrerådet beslutter i samarbejde, hvor ofte (mindst hvert fjerde år), hvornår og hvordan valghandlingen rent praktisk skal tilrettelægges i den enkelte kommune.

Det kan eksempelvis besluttes, at valghandlingen skal foregå ved et møde, hvortil de ældre indkaldes via lokalpressen, at der skal udsendes stemmesedler/valgkort til de stemmeberettigede ældre, at valget skal afholdes over en eller flere dage, og om afstemningen skal foregå pr. brev m.v.

Selve valghandlingen kan eventuelt tilrettelægges i forbindelse med valget til kommunalbestyrelsen og eventuelt følge den opdeling i afstemningsområder, som anvendes i denne sammenhæng.

Hvis valget afholdes samtidigt med kommunal- og regionsvalget, skal afstemningen til ældrerådsvalget, så vidt det er muligt, foregå lokalemæssigt adskilt fra kommunalvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser, og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Ældrerådsvalget skal herudover tilrettelægges på en måde, så det ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget eller på gennemførelsen af afstemningen i øvrigt, og sådan at kommunal- og regionalvalget har første prioritet i forhold til ældrerådsvalget.

Hvervet som tilforordnet ved ældrerådsvalg er ikke et borgerligt ombud, og man kan således frasige sig hvervet.

Aflysning af valget

10. Kommunalbestyrelsen kan 4 uger før den planlagte valgdag og i samråd med det siddende ældreråd beslutte, at der ikke skal afholdes valg til ældreråd, hvis valgets resultat er givet på forhånd. Der er i så fald tale om en situation, hvor det ikke er muligt at fremskaffe flere kandidater end det antal pladser i rådet, som kommunalbestyrelsen og ældrerådet er blevet enige om, eller som er blevet fastsat på anden vis. Kommunalbestyrelsen skal i tilfælde af en evt. aflysning af valget rådføre sig med det siddende ældreråd. Aflysning af valget medfører, at alle de opstillede kandidater er valgt.

Der kan ligeledes opstå en situation, hvor det end ikke er muligt at opfylde lovens krav om mindst 5 medlemmer, jf. § 30, stk. 2. I sådanne situationer kan afstemningen også aflyses.

Da ældrerådene spiller en central rolle for den demokratiske inddragelse i kommunen, er det en betingelse for at kunne aflyse valget, at kommunalbestyrelsen har gjort en indsats for at skaffe kandidater til ældrerådet. Det er ikke hensigten med bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen skal kunne spekulere i, hvorvidt kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune ønsker at afholde valg til ældreråd eller ej. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der i kommunen informeres om det forestående valg, herunder om at alle, som har fast bopæl i kommunen og er over 60 år, kan stille op.

Stedfortrædere

12. Ældrerådet består af mindst 5 medlemmer, og for hvert medlem kan der vælges en stedfortræder. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse, om der skal vælges stedfortrædere og i givet fald hvor mange. Sammensætningen kan således tilpasses de lokale forhold. Kontinuiteten i ældrerådets arbejde sikres dog bedst ved valg af stedfortrædere. Hvis kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om, at der skal være stedfortrædere, kan antallet heraf ikke overstige antallet af medlemmer i ældrerådet. I tilfælde, hvor der kun er kandidater svarende til det nødvendige antal pladser i rådet eller færre, der stiller op, er det således muligt at etablere et ældreråd uden stedfortrædere.

Det er ikke et krav, at en stedfortræder skal træde til, blot fordi et medlem er forhindret i at deltage i et eller flere møder i ældrerådet. Hvis et medlem – f.eks. i forbindelse med flytning til en anden kommune - udtræder af ældrerådet, kan en stedfortræder indtræde. Stedfortrædernes virke kan fastsættes nærmere i vedtægterne.

Det er endvidere ikke et krav, at den enkelte stedfortræder knyttes personligt til et bestemt ældrerådsmedlem.

Dispensation

19. Socialministeren kan efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen i konkrete situationer give dispensation fra reglerne om ældreråd, jf. §§ 30-32, hvis der på grund af uforudsete situationer eller lokale forhold, som kommunalbestyrelsen ikke har indflydelse på, opstår problemer med hensyn til at sikre lovens overholdelse. Der kan grundet store lokale forskelle opstå konkrete situationer, hvor reglerne om ældreråd utilsigtet kan få u hensigtsmæssige konsekvenser. Her tænkes først og fremmest på de processuelle regler i loven. Et eksempel herpå kan f.eks. være, at der i en given kommune ikke kan fremskaffes kandidater overhovedet til ældrerådet, hvorfor forpligtelsen til at etablere et ældreråd efter § 30, stk. 1, ikke kan efterleves. Et andet eksempel kan være, at ét eller flere siddende medlemmer af ældrerådet falder fra midt i en valgperiode, hvilket kan medføre, at der i en periode ikke er et fuldtalligt ældreråd i den pågældende kommune, hvis der ikke er valgt stedfortrædere, jf. kravet om mindst 5 medlemmer.

Dispensationsbestemmelsen kan kun anvendes, når det vurderes tvingende nødvendigt grundet utilsigtede situationer, som bevirker, at loven ikke kan overholdes.
